

Udskriftsdato: 20. december 2025

KEN nr 10105 af 17/12/2018 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sagerne nr. 2018-80-0123

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2018-80-0123

Pressenævnets kendelse i sagerne nr. 2018-80-0123

Ikke kritik af artikler og nyhedsindslag om nazistisk fortid på skole

Politiken, Berlingske og Kristeligt Dagblad omtalte i artikler, og DR 2 i et nyhedsindslag, bragt i januar og februar måned, at en bog vedrørende det tyske parti NSDAPs virksomhed i Danmark før og under 2. verdenskrig havde påvist, at der i denne periode var nazistisk aktivitet på en skole i København. Det blev i omtalen kritiseret, at skolen, blandt andet i et festskrift udgivet i 1975, havde undladt at omtale denne aktivitet. Festskriftets beskrivelse af skolens forhold i tiden omkring 2. verdenskrig var skrevet af en tidligere, nu afdød skoleinspektør på skolen.

Den tidligere skoleinspektørs datter klagede til Pressenævnet over omtalen, som ifølge hende var ukorrekt og krænkende. Pressenævnet fandt, at omtalen havde almen interesse. Nævnet havde ikke mulighed for at tage stilling til de konkrete omstændigheder vedrørende omfanget af nazistisk aktivitet på skolen og fandt i øvrigt, at de indklagede medier ikke havde overskredet rammerne for redaktørens redigeringsret. Samtidig fandt nævnet, at medierne på tilstrækkelig vis havde angivet kilden til de omtalte historiske oplysninger. Pressenævnet udtalte ikke kritik.

[Klager] har klaget til Pressenævnet over artiklen *"Københavnerskolen [Den tyske skole] graver i sin nationalsocialistiske fortid"*, som blev bragt i Berlingske og på berlingske.dk den 31. januar 2018, idet hun mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har navnlig klaget over, at Berlingske i artiklen har bragt krænkende og ukorrekte oplysninger om hendes far.

Sagen er behandlet sammen med Pressenævnets sag nr. 2018-80-0122, [Klager] mod Politiken, sag nr. 2018-80-0125, [Klager] mod Kristeligt Dagblad, og sag nr. 2018-80-0148, [Klager] mod DR.

1 Sagsfremstilling

Berlingske og berlingske.dk bragte den 31. januar 2018 artiklen *"Københavnerskolen [Den tyske skole] graver i sin nationalsocialistiske fortid"*. Artiklen har følgende underrubrik:

"Under besættelsen var mange af [Den tyske skole]s lærere medlemmer af det tyske nazistparti, og de jødiske elever blev mobbet ud. Forholdene blev fortiet, men nu ønsker skolen fortiden fuldt belyst og har nedsat en kommission. "

Af artiklen fremgår herefter:

"Den tyske skole [Den tyske skole], der blev oprettet i Danmark i 1575 og grundlagt af det danske kongehus, medvirker nu aktivt til at grave i sandheden om skolens fortid og dens forhold til nazismen. I mange år efter krigen gik skolen ellers for at have været den eneste af de tyske skoler uden for Tyskland, der ikke havde været nazificeret. Der blev udgivet et festskrift i 1975, hvor der ikke stod ét ord om skolens

forhold til nazismen. Festskriftet var skrevet af skolens leder, [Klagers far], der havde været medlem af nazipartiet. Da den traditionsrige skole i 2016 holdt jubilæumsfest for den kongelige udnævnelse af skolens »patron« var dronning Margrethe med som gæst, og der blev heller ikke ved denne lejlighed nævnt ét eneste ord om skolens forhold til den nazistiske bevægelse. Skolen blev endda ved den lejlighed hyldet i Weekendavisen bl. a. for at have været fri for nazistisk påvirkning.

Det viste sig imidlertid at være en fortrængning.

Historikeren [Historikeren] udgav i 2017 en bog om det tyske nazistparti NSDAPs afdeling i Danmark »Landesgruppe Dänemark.« Det viste sig, at partiets højborg var [Den tyske skole], hvor Hitlerjugend holdt til. Op gennem 1930erne havde skolen haft en del jødiske elever, men de blev systematisk chikaneret og forlod skolen, så den i 1940 var »jøderen« - for at bruge et nazistisk ord. Berlingske skrev i løbet af 2017 artikler om skolens historie, og skolen har nu med germanisten professor [Professoren] som formand nedsat en kommission, hvis opgave det er at komme med en samlet redegørelse for skolens historie fra 1918 til 1956.

I forlængelse af debatten om skolen havde [Den tyske skole] mandag i denne uge arrangeret et åbent debatmøde, hvor skolens ældste klasser, skoleledelsen, lærere og skolens bestyrelse hørte et foredrag af [Historikeren] om hans forskning. Han, der tidligere har været cheftræner for AGF, overraskede de godt 150 fremmødte ved at vise et foto af det tyske landshold, der i 1954 vandt verdensmesterskabet i fodbold, og spurgte, hvor mange af landsholdsspillerne, der havde været medlemmer af det tyske nazistparti NSDAP. I salen var der bud på, at det havde de nok alle været.

[Historikeren] kunne fortælle, at ingen af spillerne havde været medlemmer, og hans pointe var, at det var ganske frivilligt at blive partimedlem, og mange tyskere var det ikke.

Netop derfor vækker det undren, at så mange blandt skolens lærere var medlemmer af nazipartiet. Af skolens 40 tyske lærere i perioden 1930 til 1945 var 27 medlemmer af NSDAP og syv medlemmer af andre nationalsocialistiske organisationer. [Historikeren] sagde, at skolen blev »storleverandør« af børn til Hitlerjugends »garnison« på skolens område og blev en decideret rugekasse for kommende partimedlemmer i NSDAP og for sympatisører.

Man kunne fornemme, at det vakte eftertanke, at mødet foregik i skolens gamle gymnastiksal, hvor Hitlerjugend havde holdt til.

Familien [Efternavn]

Et specielt kapitel helligede [Historikeren] de jødiske elever, som blev mødt med chikane og ondskab. På skolen gik brødrene [Person A] og [Person B]. Brødrene blev taget ud af skolen og flygtede med deres forældre, men blev i sidste ende fanget af nazisterne, og hele familien blev myrdet i Auschwitz.

Fra skolens ledelses side blev der udtrykt stor villighed til at afdække, hvad skolens rolle havde været. Formand for skolebestyrelsen, journalist [Formand for skolekommissionen], understregede, at man var glad for [Historikeren]s forskning og den offentlige debat om skolen, og at man nu havde nedsat en kommission, der både skulle se på den nazistiske forbindelse, men også omskrive hele skolens historie fra 1918 til 1956.

Fra flere sider blev der udtrykt ønske om at sætte et mindesmærke for de jødiske elever.

[Formand for skolekommissionen] udtrykte dog ønske om, at en eventuel mindesten eller såkaldt snublesten, der lægges i fortovet som minde om nazismens ofre, kunne vente til kommissionens arbejde er slut. Fra salen indvendtes det, at der stadig lever fire jødiske elever fra 1930erne, og at det er problematisk

at vente i for lang tid med at få mindet ofrene, fordi man risikerede, at ingen levende vidner så er tilbage. ”

I artiklen var indsat en faktaboks med overskriften ”*Debatten om skolen*”. Heraf fremgik:

”Journalist [Journalist A]: »Patronen i [Den tyske skole],« Weekendavisen 11. marts 2016. Weekendavisen skrev, at skolen i al væsentlighed selv havde undgået nazistisk påvirkning.

[Historikeren]s bog »Landsgruppe Dänemark. NSDAPs udlandsorganisation i Danmark 1932-1945« udkom maj 2017. Bogen viser, at skolen havde været stærkt påvirket af nazificering.

Journalist [Journalist B]: »Historiker: Københavnsk skole skjuler sin nazi-fortid« Berlingske 5. juni 2017. Berlingskes artikel redegør for skolens mørke fortid, men avisen beklagede senere rubrikken, idet det burde være fremgået på forsiden, at der er tale om en kritik fra en dansk historiker, som mener, at [Den tyske skole] ikke har gjort nok for at fortælle omverdenen om nazi-sympatien.

[Person C]: »Spørgsmålet om [Den tyske skole] spøger stadig: I hvilken ånd bliver disse skoler ledet? « Kronik i Berlingske 11. august 2017. [Person C] har børn på skolen og kritiserer skarpt skolens manglende redegørelse for fortiden. ”

Artiklen var ledsaget af et billede af et portrætmaleri af [Klagers far]. På billedet ses portrætmaleriet stå op ad en reol og nogle flyttekasser. Billedet er ledsaget af følgende billedtekst:

”Portræt af skolens leder [Klagers far] på [Den tyske skole]s kontor. [Klagers far] var under krigen lærer på skolen og siden leder af skolen. Han havde været medlem af det tyske naziparti og skrev festskriftet om skolens historie i 1975. Heri stod intet om hans eget partimedlemskab. ”

[Klager]s klage er modtaget i Pressenævnet den 9. april 2018.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

Retlig interesse

[Klager] har anført, at hun som datter af [Klagers far], som omtales i den påklagede artikel, har retlig interesse i sagen.

Korrekt information, redigering og krænkelse af privatlivets fred

[Klager] har indledningsvist bemærket, at den påklagede artikel skal ses i sammenhæng med følgende artikler og kommentarer bragt i Berlingske i 2017 vedrørende samme emne: Artiklerne ”*Jødiske børn på [Den tyske skole] blev mobbet ud*”, bragt den 28. maj 2017, ”*Historiker: Københavnsk skole skjuler sin nazi-fortid*” og ”*Ja, skolen har et brunt kapitel i en lang historie, men tingene er hverken sorte eller hvide*”, bragt den 5. juni 2017, kommentaren ”*Vi skjuler ikke vores fortid på [Den tyske skole]*”, bragt den 7. juni 2017, og kommentaren ”*Skole: »Det gør ondt at opdage, at tingene var anderledes end man troede*«, bragt den 22. august 2017. [Klager] er i øvrigt ikke enig i, at hendes samtale med Berlingske i 2017 var konstruktiv, da journalisten, som hun og hendes søn fik lejlighed til at tale med, var provokerende og saboterede ethvert tilløb til en ordentlig og redelig diskussion.

[Klager] har herefter anført, at Berlingske i den påklagede artikel "*Københavnerskolen [Den tyske skole] graver i sin nationalsocialistiske fortid*" ukritisk har viderebragt ukorrekte og krænkende oplysninger, i visse tilfælde i krypteret form, om hendes far, [Klagers far]. [Klager] har ikke fået adgang til at besvare den fremførte kritik, som stammer fra bogen "*Landesgruppe Dänemark*" af [Historikeren], ligesom andre, som har indsendt indlæg til støtte for [Klagers far], heller ikke har fået dem offentliggjort i Berlingske.

[Klager] har fremhævet flere eksempler på ukorrekte og krænkende udsagn i artiklen.

Klager har blandt andet henvist til udsagnet "*Men det viste sig imidlertid at være en fortrængning*" og anført, at det i artiklen fremstår som en videnskabeligt dokumenteret kendsgerning, at den tidligere opfattelse af, at [Den tyske skole] holdt sig uden for nazistisk påvirkning, ikke er korrekt. Bogen "*Landesgruppe Dänemark*" kan efter klagers opfattelse ikke betragtes som et videnskabeligt værk, idet der er tale om en kommerciel bog, der fremsætter personlige synspunkter. På trods heraf tillægger Berlingske oplysningerne i den omtalte bog videnskabelig evidens.

I artiklen omtales et festskrift udgivet i 1975, som forfatter [Historikeren], ifølge [Klager], har udnævnt til "Jubilæumsskriftet". Der findes imidlertid intet "Jubilæumsskrift" men i stedet en privatudgivelse fra 1975, "*[Den tyske skole] in Kopenhagen*" hvor [Klagers far] skrev et afsnit om tiden fra 1900 til 1975. [Klager] har anført, at det er tendentiøst af [Historikeren] adskillige gange at have omtalt udgivelsen som "Jubilæumsskriftet", hvorved udgivelsen bliver blæst op til noget, den ikke var. Der var således tale om en lille, privat erindringsbog med et oplag på 2.500 eksemplarer. [Klager] har herefter afvist, at skriftet fra 1975 ikke omtalte nazismen. Skriftets omtale af tiden fra år 1900 til 1975 er 130 sider lang, hvilket ikke efterlod megen plads til at omtale de forskellige emner på. I skriftets forord blev der redegjort for, hvad skriftet skulle beskæftige sig med, og hvem som havde været med til at sætte rammerne op for skriftet. Det var således ikke skribenterne, der havde bestemt bogens temaer. Skriftet indeholdt en beskrivelse af en bred vifte af skolens forhold, og inden for de rammer, der var udstukket, blev der skrevet om de besværligheder, der var forbundet med krav fra det nationalsocialistiske styre om samarbejde om den nationalsocialistiske sag. Det, som der i dag betegnes som civil ulydighed.

[Klager] har også henvist til, at det fremgår af den påklagede artikel, at [Klagers far] var medlem af nazistpartiet, og at Berlingske ukritisk har viderebragt [Historikeren]s påstand om, at [Klagers far] aktivt handlede positivt i forhold til interesserne hos "Das Dritte Reich".

Hertil har [Klager] anført, at offentliggørelsen af hendes fars medlemskab af partiet udgør en krænkelse af privatlivets fred, ligesom det er yderst krænkende at betegne hendes far som nazist, henset til den betydning ordet "nazist" tillægges i dag. Endvidere er der ikke fremlagt dokumentation, der støtter [Historikeren]s påstand om, at [Klagers far]s medlemskab af NSDAP var ensbetydende med, at han støttede den nationalsocialistiske sag. Hertil har [Klager] oplyst, at man som ansat embedsmand i "Das Dritte Reich" i medfør af loven "Gesetz zum wiederherstellung des Beamtentums vom 7 april 1933" skulle være medlem af NSDAP, hvilket [Klagers far] først blev i 1938 som den sidste af lærerne på [Den tyske skole]. Samtidig var en ansættelse ved "Das Dritte Reich" nødvendig for, at [Klager]s far og de andre tyske lærere kunne blive i Danmark, da danske regler sendte alle tyskere, der ikke kunne svare for deres eget underhold, tilbage til Tyskland i førkrigsårene og under krigen. Der er i øvrigt ikke belæg for [Historikeren]s slutning i artiklen om, at ingen af spillerne på det tyske landshold, der vandt VM i fodbold i 1954, var medlemmer af NSDAP, hvorfor det kan konkluderes, at det var frivilligt, om man ville være

medlem. Endvidere kunne man støtte den nationalsocialistiske sag uden at være medlem af NSDAP, idet personer, der gjorde tjeneste i den tyske hær eller i SS, ikke kunne blive medlemmer af NSDAP.

[Klager] har herefter henvist til oplysningen i artiklen om, at [Den tyske skole] igennem 1930'erne havde haft en del jødiske elever, men at disse systematisk blev chikaneret, så de forlod skolen, så der i 1940 ikke længere var jødiske elever på skolen.

Hertil har [Klager] anført, at forholdet også er beskrevet i artiklerne bragt i Berlingske i 2017, hvor det blev oplyst, at der var tale om jødiske elever på flugt fra det tyske regime. I den påklagede artikel er påstanden om chikane udvidet til at gælde alle jødiske elever og dermed også de danske, hvilket ifølge [Klager] burde have været begrundet og dokumenteret. Endvidere burde det i artiklen have været dokumenteret, om den omtalte chikane blev udført af de lærere, der var blevet medlemmer af NSDAP i 1933 til 1938, idet oplysningen i sin nuværende form retter en skjult kritik mod netop disse lærere, herunder [Klager]s far.

I den forbindelse har [Klager] også anført, at det er faktuel forkert, den i artiklen omtalte familie [Efternavn]s flugt fra Danmark skyldtes omstændigheder på [Den tyske skole], da sandheden er, at skolen ikke havde den ringeste indflydelse på, hvilken skæbne den danske stat ville udsætte familien [Efternavn] for. Hertil har [Klager] bemærket, at [Den tyske skole] er en privatskole, så skolen kunne bare have ladet være med at optage de jødiske flygtninges børn, hvis skolen ønskede at være ”juden frei” som påstået af [Historikeren]. Hvorfor de jødiske flygtninge fra Tyskland valgte at sætte deres børn i en tysk skole er endvidere en gåde for [Klager], da der fandtes jødiske privatskoler i København. Efter [Klager]s opfattelse burde [Historikeren] have berørt spørgsmålet om, hvorfor jødiske institutioner i Danmark ikke hjalp de tyske flygtninge.

For så vidt angår [Historikeren]s bog, har [Klager] endelig anført, at det er faktuel forkert, at NSDAP og Hitler Jugends aktiviteter i Danmark blev kørt ud fra [Den tyske skole]. Som dokumentation herfor har [Klager] henvist til udsagnet *”Der Wandervogel war das Leitbild der Jugendbewegung: dies änderte sich in Deutschland nach dem Umsturz von 1933. Die Jugendbünde wurden ”gleichgeschaltet” und es gab nur noch eine Statsjugend, die HJ (Hitler Jugend) für Jungen und den BDM (Bund Deutscher Mädchen)”*, som fremgår af erindringsskriftet *”[Den tyske skole] in Kopenhagen”*. Også andre kilder viser, at Hitler Jugend ikke var en bærende institution på [Den tyske skole]. Efter 1933 var Hitler Jugend og Bund Deutscher Mädchen de eneste tilladte ungdomsfritidsbevægelser i Tyskland, og [Den tyske skole] kunne ikke sætte sig uden for dette pålæg fra tysk side. Derfor var der selvfølgelig en afdeling af Hitler Jugend og Bund Deutscher Mädchen for de tyske elever på [Den tyske skole]. I det forum kunne de unge komme i naturen eller tage del i andre fritidsaktiviteter.

[Klager] har herefter anført, at den påklagede artikel indeholder faktuel forkerte oplysninger om det omtalte møde, som blev afholdt på [Den tyske skole] i januar 2018. Det er således ikke korrekt, at der var tale om et ”åbent debatmøde”, hvilket giver indtryk af, at mødet var åbent for offentligheden, og at der kunne komme modindlæg til [Historikeren]s synspunkter. En ledende medarbejder ved skolen har oplyst [Klager], at mødet var lukket, og at der ikke var inviteret udefrakommende personer. Journalisten fra Berlingske var pludselig dukket op, og så ville man ikke bortvise ham, fordi det kunne give et dårligt indtryk. Hvordan journalisten var blevet oplyst om mødet, vidste den ledende medarbejder ikke, men det var ikke en person fra [Den tyske skole], der havde inviteret ham. [Klager] har anført, at Berlingske, ved ukorrekt at betegne mødet som åbent, implicit krænker hendes far, når faktum er, at [Klager] og andre, som har en positiv opfattelse af hendes far og de andre daværende lærere på [Den tyske skole], var ude-

lukket fra at deltage. Det er ifølge [Klager] i stedet helt relevant at kalde mødet et indoktrineringsforedrag om nazi-aktiviteter på [Den tyske skole], hvor der var sket en sindelagscensurering af deltagerne.

[Klager] har videre anført, at udsagnet *"Man kunne fornemme, at det vakte eftertanke, at mødet foregik i skolens gamle gymnastiksal, hvor Hitler Jugend havde holdt til"* er faktisk forkert. Hitler Jugend holdt ikke til i skolens gymnastiksal, og gymnastiksalen var ikke fast mødested for Hitler Jugend organisationen. Udsagnet fremføres, ifølge [Klager], for at tilsværte de personer, som havde deres gang på [Den tyske skole] i førkrigsårene, under krigen og i de første årtier efter krigen.

Herefter har [Klager] anført, at Berlingske med udsagnet *"Fra flere sider blev der udtrykt ønske om at sætte et mindesmærke for de jødiske elever"* sidst i artiklen igen bringer krænkende, udokumenterede påstande om jødeforfølgelser på [Den tyske skole]. Hertil har [Klager] bemærket, at [Formand for skolekommissionen] med sin tilkendegivelse af, at der er belæg for at nedlægge en mindesten, tilslutter sig [Historikeren]s synspunkter.

[Klager] har endelig anført, at Berlingske har udvist krænkende adfærd ved at bringe et billede af et portræt af [Klagers far], selvom Berlingske var klar over, at [Klager] ikke havde givet tilladelse hertil. Billedet optager i øvrigt næsten lige så meget plads som artiklens tekst, hvilket unødigt eksponerer [Klagers far], uagtet at han kun nævnes perifært i teksten. Hertil kommer, at portrættet på tidspunktet for artiklens offentliggørelse ikke længere befandt sig på [Den tyske skole]. [Den tyske skole] har oplyst [Klager], at portrættet befandt sig på et lukket medarbejder kontor, da billedet blev taget. [Klager] undrer sig derfor over, hvordan Berlingskes fotograf fik adgang til kontoret, og hun anfører, at fotografering ikke er sket på lovligt grundlag, og at dette lovbrud er skadevoldende for [Klager], ligesom det påfører hende voldsomme psykiske problemer. Den ledsagende billedtekst er endvidere krænkende, fordi det urigtigt fremgår, at portrættet henstår på et kontor på skolen.

2.2 Berlingskes synspunkter

Berlingske har om baggrunden for den påklagede artikel oplyst, at avisen i en række artikler har beskrevet de diskussioner, der har været rejst omkring [Den tyske skole] og forholdene under besættelsen, herunder skolens rolle i forhold til besættelsesmagten, behandlingen af jødiske elever og lærerstandens tilknytning til nazistpartiet. En væsentlig del af denne diskussion har taget afsæt i [Historikeren]s bog *"Landesgruppe Dänemark"*, der nu også er medvirkende til, at skolen selv har taget initiativ til at undersøge sin fortid.

Hertil har Berlingske anført, at det helt grundlæggende er en vigtig og afgørende publicistisk opgave for medierne at kunne formidle en diskussion som denne af historisk betydning, ligesom det må anføres, at den angrebne part i Berlingskes artikler fra 2017 i høj grad må siges at være [Den tyske skole], som derfor i flere omgange har fået adgang til at besvare kritikken af, at skolen ikke før nu har forholdt sig til sin fortid under besættelsen.

Berlingske modtog allerede i 2017 en reaktion fra [Klager], der ikke ønskede, at Berlingske omtalte bogen eller sagen. [Klager] fik adgang til en konstruktiv samtale med de journalister, der dækkede sagen, og Berlingske hørte ikke mere derefter.

Berlingske har i relation til [Klager]s klage overordnet anført, at [Historikeren] i 2017 udsendte den omfattende bog *"Landesgruppe Dänemark. NSDAPs udlandsorganisation i Danmark ca. 1932-1945"*. [Hi-

historikeren] er mag.art. og ph.d. i historie, og hans bog baserer sig på omfattende studier i danske og tyske arkiver. Sagen om [Den tyske skole] omfatter kun en mindre del af bogen, idet hovedsigtet var at skrive bredt om den danske afdeling af det tyske nazistparti. Det viste sig dog, at skolen var interessant, fordi den danske afdeling af Hitlerjugend holdt til på skolen, at majoriteten af lærerne havde været medlemmer af det tyske nationalsocialistiske parti eller andre nationalsocialistiske grupperinger, og at de jødiske børn på skolen, der tidligere havde været mange af, var blevet chikaneret, så skolen var ”jøderen” i 1940. Det havde skolen aldrig fortalt eller forholdt sig til, og i et festskrift fra 1975, som [Klagers far] redigerede, var der ikke ét ord om de jødiske børn eller nazismen på skolen. [Klagers far] havde været lærer på skolen under besættelsen, han havde været medlem af NSDAP, og efter krigen blev han leder af skolen og forfatter til festskriftet fra 1975. Op til [Historikeren]s bog i 2017 gik skolen for at have klaret sig fri af nazistisk påvirkning, og man vidste intet om de forhold, som [Historikeren] havde bragt frem. Det er efter Berlingskes opfattelse væsentlige oplysninger til forståelse af både besættelsestiden og [Den tyske skole]s fortid, som kan refereres og diskuteres i medierne uden at overtræde god presseskik.

Herefter har Berlingske bemærket, at [Klager]s far, [Klagers far], optræder to steder i forbindelse med den påklagede artikel. Dels i følgende udsagn i brødteksten:

”Der var blevet udgivet et festskrift i 1975, hvor der ikke stod ét ord om skolens forhold til nazismen. Festskriftet var skrevet af skolens leder, [Klagers far], der havde været medlem af nazistpartiet. ”,

dels på fotoet af portrættet af [Klagers far] og i den ledsagende billedtekst, hvor der står:

”Maleri af skolens leder [Klagers far] på [Den tyske skole]s kontor. [Klagers far] var under krigen lærer på skolen og siden leder af skolen. Han havde været medlem af det tyske nazistparti og skrev festskriftet om skolens historie i 1975. Heri stod intet om skolens forhold til nazismen eller hans eget partimedlemskab. ”

Berlingske har anført, at ingen af oplysningerne i de gengivne udsagn er faktuel forkerte. [Klagers far] havde været medlem af NSDAP, hvilket ingen bestrider. Han stod bag festskriftet, hvilket heller ingen bestrider. Og festskriftet berører ikke nazismens rolle på [Den tyske skole] eller spørgsmålet om de jødiske børn, en omstændighed heller ingen bestrider. [Klagers far] var først lærer og siden leder på [Den tyske skole], hvilket også er en faktuel omstændighed. [Klagers far] nævnes ikke yderligere i artiklen, og Berlingske har dermed afvist [Klager]s påstand om, at der i artiklen leveres ”krypterede angreb” på [Klagers far] eller andre. Oplysningerne i artiklen om [Klagers far] er faktuelle, der er samtidig udgivet en bog med nye væsentlige oplysninger om [Den tyske skole] under besættelsen, og skolen har på den baggrund besluttet sig til at foranstalte en undersøgelse. Alle disse kendsgerninger er ubestridelige og kan naturligvis bringes i en avis, herunder i artiklen i Berlingske.

Berlingske har herefter konkret afvist, at avisen har fremstillet oplysningerne i [Historikeren]s bog som faktuelle kendsgerninger, eller at avisen har tillagt bogens påstande evidens. Hertil har Berlingske anført, at avisen i artiklen har refereret [Historikeren]s forskning.

Berlingske har videre anført, avisen ikke har viderebragt konkrete oplysninger om karakteren af [Klagers far]’ medlemskab af NSDAP, eller at alle lærere på [Den tyske skole] var frivillige medlemmer af NSDAP, men alene [Historikeren]s generelle betragtning om, at medlemskab ikke var påtvunget alle tyskere.

Berlingske har herefter afvist, at avisen har bragt løgne om det skrift, som [Klagers far] skrev om [Den tyske skole]. Hertil har Berlingske anført, at det afgørende ikke er, om festskriftet omtalte nazitiden, men derimod om skriftet forholdt sig til de oplysninger, der nu er kommet frem om skolens rolle under krigen, om de jødiske elevers skæbne eller om lærernes nationalsocialisme. Dette gjorde festskriftet, ifølge Berlingske, ikke.

Videre har Berlingske anført, at det i artiklen ikke påstås af nogen, hvem der konkret udøvede den omtalte chikane mod de jødiske børn. For så vidt angår [Klager]s opfattelse af mangler ved [Historikeren]s forskning i relation til de jødiske børns skæbne i København refererer avisen [Historikeren]s forskning, og det må være dennes ret at formulere sin problemstilling, som han vil, og lave sin forskning, som han vil.

Vedrørende det i artiklen omtalte møde på [Den tyske skole] har Berlingske oplyst, at avisens journalist var inviteret til mødet, som blev betegnet som åbent, hvor [Historikeren] holdt foredrag, og hvor elever fra skolens ældste klasser, skolens bestyrelse, lærere fra skolen, forældre samt bl.a. en repræsentant fra den tyske ambassade var til stede. Journalisten havde inden mødet meldt sig på skolens kontor, hvor skolebestyrelsens næstformand ledsagede ham til mødet i skolens gymnastiksal. Der var efter foredraget en åben debat, hvor mange tog ordet, og nogle af disse udsagn blev loyalt refereret i den påklagede artikel. Berlingske har videre oplyst, at det var en åben debat i en forsonlig atmosfære, og at skolen på baggrund af artiklerne i Berlingske har nedsat en fem mands skolekommission, der har fået til opgave at kulegrave skolens historie. Det er Berlingske ubekendt, om [Klager] selv var til stede ved mødet.

Hertil har avisen videre anført, at det er en strid om ord, hvorvidt Hitler Jugend lejlighedsvist eller fast havde aktiviteter i gymnastiksalen på [Den tyske skole]. Realiteterne er, at skolen var hovedbastion for Hitler Jugend i Danmark, som [Historikeren] har fremført det, og medlemmerne benyttede gymnastiksalen. I sit foredrag på skolen gjorde [Historikeren] opmærksom på dette forhold. Berlingskes reporter registrerede, at det vakte eftertanke under mødet, der blev afholdt i denne gymnastiksal. Det er helt regulær journalistik at videreformidle dette.

For så vidt angår [Klager]s klage over artiklens foto samt billedtekst har Berlingske oplyst, at fotoet, der viser portrættet af [Klagers far], blev taget i 2017 i forbindelse med avisens daværende artikler om [Den tyske skole] og besættelsestiden. Det var skolens ledelse, der viste Berlingskes journalist og fotograf billedet, som stod på gulvet i et kontor. Og det var ligeledes skolens ledelse, som gav tilladelse til, at fotografen fotograferede billedet i de omgivelser, hvor det stod. Berlingske har videre anført, som nævnt ovenfor, at den ledsagende billedtekst alene indeholder faktuelle oplysninger.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jesper Rothe, Mads Sandemann, Ulrik Holmstrup og Marlene Borst Hansen

[Klager] har klaget over artiklen *"Københavnerskolen [Den tyske skole] graver i sin nationalsocialistiske fortid"* bragt i Berlingske den 31. januar 2018. I artiklen omtales, at historiker [Historikeren] har kritiseret en beskrivelse af forholdene på [Den tyske skole] i tiden omkring besættelsen, som blev skrevet af [Klagers far].

[Klager] er datter af afdøde [Klagers far]. [Klager] er ikke selv nævnt eller afbildet i artiklen, men hun har som datter af afdøde en sådan interesse i sagen, at klagen behandles.

Pressenævnet bemærker, at [Klager] kan klage på vegne af sin afdøde far, og at klagen vurderes i forhold til, hvorvidt god presseskik er tilsidesat i relation til [Klagers far] og hans efterladte. Klagen behandles ikke i forhold til spørgsmål, der vedrører andre personer, eller som vedrører [Den tyske skole] som institution.

Nævnet bemærker videre, at det følger af medieansvarslovens § 43, at Pressenævnet træffer afgørelse i sager om, hvorvidt der er sket offentliggørelse i strid med god presseskik, jf. § 34, og hvorvidt et massemedie efter reglerne i lovens kapitel 6 er forpligtet til at offentliggøre et genmæle. Spørgsmål om, hvorvidt den ophavsretlige lovgivning er overtrådt, hører under domstolene og falder uden for nævnets kompetence.

Nævnet bemærker endelig, at det følger af medieansvarslovens § 34, at ”*massemediernes indhold og handlemåde*” skal være i overensstemmelse med god presseskik. Det er således mediet og ikke den enkelte journalist, som er part i Pressenævnets sag.

Korrekt information, privatlivets fred og redigering

[Klager] har klaget over, at Berlingske har bragt krænkende og ukorrekte påstande om hendes far, som Berlingske ukritisk har lagt til grund som værende faktiske oplysninger.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer, jf. punkt A. 1 og A. 5.

Pressenævnet bemærker generelt, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede. Det bemærkes dog generelt, at et medie (redaktøren) på baggrund af sin egen eller sine medarbejderes adfærd kan have forpligtet sig til at bringe en given omtale.

[Klager] har klaget over, at hun ikke har fået mulighed for at besvare artiklens kritik af hendes far, da Berlingske har afvist at bringe læserbreve, der viser en anden side af den omtalte sag.

Pressenævnet finder det ikke dokumenteret, at Berlingske har påtaget sig en forpligtelse til at bringe læserbreve fra [Klager] vedrørende den konkrete sag. Nævnet udtaler herefter ikke kritik af Berlingskes afvisning heraf.

[Klager] har herefter navnlig klaget over, at det fremgår af artiklen, at skriftet om [Den tyske skole], som [Klagers far] var medforfatter på, ikke omtalte skolens forhold til nazismen i perioden omkring

besættelsen, at der skete forfølgelse af jøder på [Den tyske skole], og at [Den tyske skole] var base for NSDAP og Hitlerjugend i Danmark.

Pressenævnet bemærker, at det ligger inden for redaktørens redigeringsret, at Berlingske har valgt at omtale [Historikeren]s bog "*Landesgruppe Dänemark*" og denne bogs oplysninger vedrørende forholdene på [Den tyske skole]. Nævnet finder videre, at det fremstår tilstrækkeligt klart af artiklen, at de påklagede udsagn stammer fra [Historikeren] og dennes bog. Nævnet udtaler herefter ikke kritik af Berlingske for at bringe de påklagede udsagn, idet det bemærkes, at nævnet ikke har mulighed for at efterprøve de historiske forhold, hvorom [Klager] måtte være uenig med [Historikeren].

[Klager] har herefter klaget over, at Berlingske har bragt oplysninger om [Klagers far]' medlemskab af NSDAP og kaldt ham "nazist", samt at der i artiklen sættes lighedstegn mellem et medlemskab af NSDAP og det at støtte den nationalsocialistiske sag.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale, jf. punkt B. 1.

Oplysningen om [Klagers far]' medlemskab af NSDAP fremgår i følgende to udsagn i artiklen:

"Festskriftet var skrevet af skolens leder, [Klagers far], der havde været medlem af nazipartiet. "

og

"Han [[Klagers far], *Pressenævnet*] havde været medlem af det tyske nazistparti og skrev festskriftet om skolens historie i 1975. "

Pressenævnet finder, at oplysninger om nazismens udbredelse i Danmark, herunder om antallet af medlemmer af NSDAP i Danmark, før og under 2. verdenskrig har klar almen interesse.

På baggrund af sagens oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at det er ubestridt, at [Klagers far] var medlem af NSDAP. Uanset, om det måtte være krænkende for [Klager], som datter af afdøde [Klagers far], finder nævnet at oplysningen herom har offentlig interesse. Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af ovenstående udsagn, at [Klagers far] i artiklen ikke omtales som en "nazist". Nævnet finder videre, at det fremstår tilstrækkelig klart af artiklen, at spørgsmålet om, hvorvidt lærerne på [Den tyske skole] frivilligt blev medlemmer af NSDAP, er udtryk for [Historikeren]s subjektive vurdering. Nævnet udtaler ikke kritik.

Endelig har [Klager] klaget over, at billedet af portrætmaleriet af hendes far er unødigt eksponeret i artiklen, samt at artiklens billedtekst er krænkende.

Pressenævnet finder, at det ligger under redaktørens redigeringsret at afgøre, hvorledes et billede skal indsættes i en artikel. Nævnet finder endvidere, at udsagnet "*Portræt af skolens leder [Klagers far] på [Den tyske skole]s kontor.* " ikke kan betragtes som værende krænkende. Nævnet udtaler ikke kritik.

Pressenævnet finder, at Berlingske heller ikke i øvrigt har tilsidesat god presseskik.

Afgjort den 17. december 2018